

GESPREKSKAARTEN VAKDIDACTISCH REDENEREN

Vakdidactisch redeneren is een **denkproces** dat zorgt dat leraren leren van **observaties** en ervaringen, zodat ze voortdurend **beslissingen** kunnen nemen om **adaptief** en **creatief** te handelen met als doel het **duurzaam leren** van hun leerlingen, verbonden met **essentiële vragen** vanuit het vak, te bevorderen. (Schneider Kavanagh 2020, Trevisan & Smits 2021)

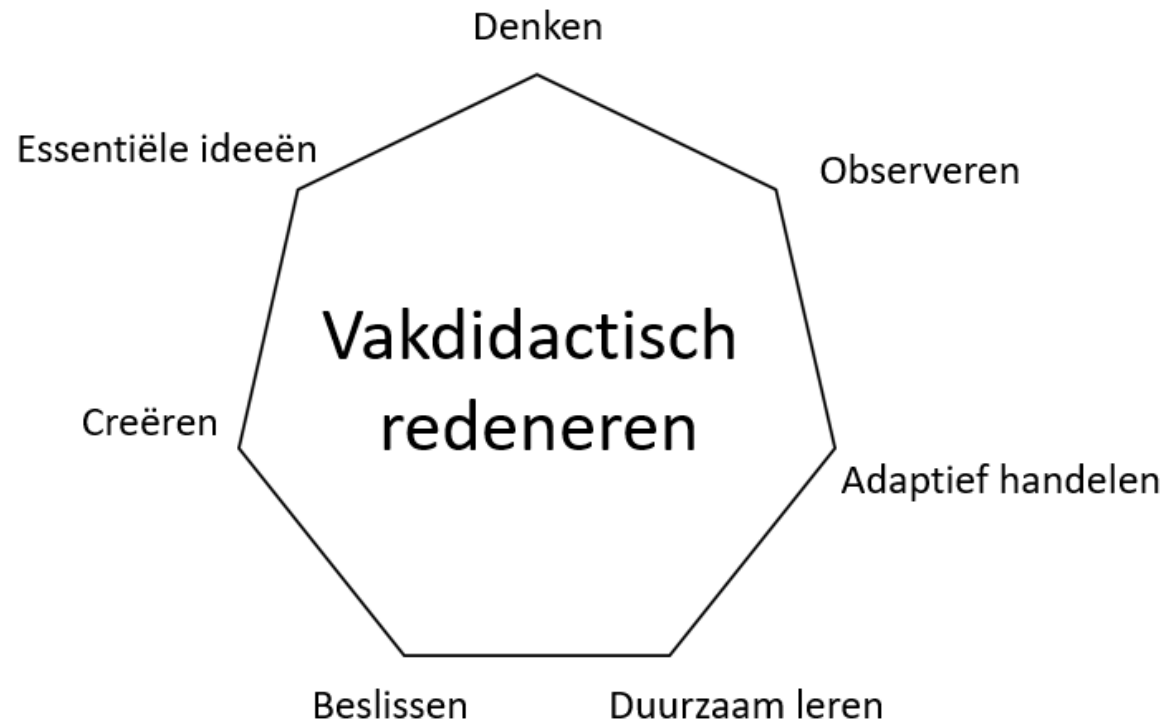
Deze vijftien kaarten kunnen worden ingezet om docenten (in opleiding) vakdidactisch te laten redeneren. Vijf kaarten gaan over basale keuzes die vooraf gemaakt worden (aangegeven met een 1). Vijf kaarten gaan over beslissingen tijdens de les (aangegeven met een 2). vijf kaarten gaan over reflectie op de les (aangegeven met een 3).

Er kan worden gestart met het kiezen van een citaat of met een vraag. Een coach kan de keuze maken, of de lerende kiest. Er kan worden gewerkt met één lerende, of in een groep.

Het gesprek levert het meeste op als er een veilige sfeer is, niemand iets hoeft te bewijzen, twijfel en verwondering worden gevierd en de vragensteller(s) diep en volhardend door kunnen en mogen vragen.

Didactisch redeneren
Lectoraat onderwijsinnovatie & ICT

ZEVEN ASPECTEN VAN VAKDIDACTISCH REDENEREN

Waar wilde je dat leerlingen over nadachten tijdens de les?

Didactisch redeneren
Lectoraat onderwijsinnovatie & ICT

‘Whatever you think about, that's what you remember. Memory is the residue of thought.’

Willingham, 2009

1

Welke essentiële vraag ligt er onder je leerstof?

Didactisch redeneren
Lectoraat onderwijsinnovatie & ICT

‘Essential questions are thought-provoking and open-ended inquiries that lie at the heart of a particular topic or subject.’

Wiggins and McTighe, 2005

1

Hoe draagt het leerdoel bij aan de ontwikkeling van je leerlingen op langere termijn?

Didactisch redeneren
Lectoraat onderwijsinnovatie & ICT

*‘Een groot gevaar is dat het
onderwijs ontaardt in een
opeenstapeling van losse feiten
en formules, die het geheugen
belasten zonder het begrip te
ontwikkelen.’*

Everett, 1873

1

Hoe zorg je voor voldoende gespreide oefening van je leerstof?

Didactisch redeneren
Lectoraat onderwijsinnovatie & ICT

*‘Gespreide oefening van leerstof
over de tijd leidt tot beter
onthouden dan het groeperen
van de oefening in één
oefensessie.’*

Ebbinghaus (1964) in Surma et al., 2019

1

Met welke misconcepten heb je
in je les rekening gehouden?

Didactisch redeneren
Lectoraat onderwijsinnovatie & ICT

‘The real business of teaching is the business of changing the well-established but inaccurate beliefs that all students have.’

Nuthall, 2007

Hoe zou het lesmateriaal er idealiter uit hebben gezien om je lesdoelen te bereiken?

*‘Goede leraren zetten methodes
naar hun hand.’*

Van Koeven en Smits, 2022

Wat wisten en konden verschillende leerlingen al bij aanvang van de les?

Didactisch redeneren
Lectoraat onderwijsinnovatie & ICT

*'De belangrijkste factor die het
leren beïnvloedt, is wat de
leerling al weet.'*

David Ausubel, 1968

2

Welke leerstof heb je overgeslagen omdat je weet dat leerlingen dat al begrijpen?

Didactisch redeneren
Lectoraat onderwijsinnovatie & ICT

*‘.....we accomplish more when
we focus on less.’*

Schmoker, 2018, p. 21

2

Hoe ging je tijdens deze les in gesprek met leerlingen om na te gaan of zij de lesstof begrijpen?

Didactisch redeneren
Lectoraat onderwijsinnovatie & ICT

‘Talk is a powerful tool for formative assessment because of the way talk is embedded in teaching rather than separate from it.’

Alexander, 2020, p. 19.

Welk zicht heb jij op wat
verschillende leerlingen in deze
les leerden?

Didactisch redeneren
Lectoraat onderwijsinnovatie & ICT

‘Teachers need to listen to the hum of student learning, welcoming quality student talk, structuring classroom discussions, inviting student questions, and openly discussing errors’

Hattie, 2012

Welke vraag zette leerlingen echt aan het denken?

Didactisch redeneren
Lectoraat onderwijsinnovatie & ICT

‘When classroom conversation is dull and lacks energy, it is often because the teacher is trying to move conversation forward with closed questions when open questions would be more likely to provoke real thinking.’

Knight, 2013, p. 157.

Welke concrete voorbeelden
hielpen je leerlingen om de
leerstof te begrijpen?

‘Without reference to physical objects and events, there is no meaning.’

Zull, 2020, p.6.

Hoe heb je de leerstof gekoppeld aan andere kennis?

Didactisch redeneren
Lectoraat onderwijsinnovatie & ICT

‘Understanding requires knowledge but goes beyond it. Understanding depends on richly integrated and connected knowledge.’

Ritchhart, 2015, p. 47.

Wat hebben de leerlingen van elkaar geleerd?

Didactisch redeneren
Lectoraat onderwijsinnovatie & ICT

‘Almost every student learns something different in your lesson. In practice, they learn more from each other than from the teacher – including misconceptions.’

Tishauser, 2019

Wat heb jij geleerd van je leerlingen tijdens deze les?

*‘Small comments from students
can cause large shifts in my
understanding of learners,
curriculum, and classroom
dynamics.’*

Block, 2015

Literatuurlijst

Alexander, R. (2020). *A dialogic teaching companion*. Routledge.

Ausubel, D.P. (1968). *Educational psychology: a cognitive view*. Holt, Rinehart and Winston.

Block, J. (2015). *Student voice. Learning from students*. <https://www.edutopia.org/blog/learning-from-students-joshua-block>

Dechanel, A.P. (1898). *Elementary treatise on natural philosophy*. Appleton.

Ebbinghaus, H. (1964). In HA Ruger, CE Bussenius, & ER Hilgard (Trans. Eds.), *Memory: A contribution to experimental psychology*. Dover Publications.

Erickson, H. L., Lanning, L. A., & French, R. (2017). *Concept-Based Curriculum and Instruction for the Thinking Classroom* (p. 10). SAGE Publications.

Hattie, J. (2012). Know Thy Impact. *Educational Leadership*, 70, 18-23.

Horvath, J. C. (2019). *Stop talking, start influencing: 12 insights from brain science to make your message stick*. Exisle Publishing.

Knight, J. (2012). *High-impact instruction: A framework for great teaching*. Corwin Press.

McTighe, J., Seif, E., & Wiggins, G. (2004). You can teach for meaning. *Educational leadership*, 62(1), 26-30.

Nuthall, G. (2007). *The hidden lives of learners*. NZCER Press.

- Schmoker, M. (2018). *Focus: Elevating the essentials to radically improve student learning*. ASCD.
- Sousa, D. A. (2011). Commentary: Mind, brain, and education: The impact of educational neuroscience on the science of teaching. *Learning landscapes*, 5(1), 37-43.
- Surma, T., Vanhoyweghen, K., Sluijsmans, D., Camp, G., Muijs, D., & Kirschner, P. A. (2019). *Wijze lessen: Twaalf bouwstenen voor effectieve didactiek*. Ten Brink Uitgevers.
- Tishauser, J. (2019). *Graham Nuthall: Educational research at its best*.
<https://researched.org.uk/2019/02/26/graham-nuthall-educational-research-at-its-best/>
- Van Koeven, E., & Smits, A. (2021). *Rijke taal. Taaldidactiek voor het basisonderwijs*. Boom
- Schneider Kavanagh, S., Conrad J. & Dagogo-Jack, S. (2020) From rote to reasons: Examining the role of pedagogical reasoning in practice-based teacher education. *Teaching and Teacher Education* 2020 Mar
- Trevisan, O., & Smits, A. (2021, July). Quality of preservice teachers' (technological) pedagogical reasoning and action during internships. In *EdMedia+ Innovate Learning* (pp. 293-299). Association for the Advancement of Computing in Education (AACE).
- Wiggins, G. P., & McTighe, J. (2005). *Understanding by design*. ASCD.
- Willingham, D. T. (2021). *Why don't students like school? A cognitive scientist answers questions about how the mind works and what it means for the classroom*. John Wiley & Sons.
- Zull, J. E. (2020). *The art of changing the brain: Enriching the practice of teaching by exploring the biology of learning*. Stylus Publishing, LLC.